

Σήκω Ευαγόρα, σήκω Αυξεντίου, σήκω Μάτση, να μας πείτε ελληνική ιστορία...

Τα συγκλονιστικά ντοκουμέντα του τιτάνιου αγώνα που ξεκίνησε την 1η Απριλίου 1955

Πριν από 25 περίπου χρόνια, στην Κύπρο, σέ κάπιο σημείο της «νεκρής ζώνης» (Εκεί όπου διχοτομείται τό νησί στά δύο εδώ και σαράντα χρόνια), πέφτει νεκρός από σφαίρες άνανδρων Τούρκων ένα 26χρονο παλληκάρι, ο Σολωμός Σπύρου Σολωμός. Σκαρφάλωνε άσπλος στον ιστό, γιά νά κατεβάσει τό κατοχικό σύμβολο του ψεύδους και του αίματος: την «τουρκοκυπριακή σημαία». Εκεί τόν βρήκε τό βόλι... Καί τό ηρωικό ελληνόπουλο – πού είχε ίδιο καί τό όνομα καί τό επίθετο μέ τόν ποιητή πού έγγραψε τόν «Ύμνο στήν Ελευθερία!» – πέρασε ελεύθερα στην αθανασία!

Πήγαν μετά από μέρες στον πατέρα του ήρωα, για να του προσφέρουν οικονομική ενίσχυση, εκ μέρους της Βουλής των Ελλήνων. Αρνιόταν πεισματικά, όντας φτωχός μα περήφανος. Πείστηκε, όταν του είπαν πως δεν έπρεπε να προσβάλει τους εκπροσώπους του ελληνικού λαού, γιατί ήθελαν μόνο να τιμήσουν τον ήρωα γιο τους. Μόλις πήρε την επιταγή, την κατέθεσε αμέσως στο Ταμείο Άμυνας της Κύπρου. Όταν τον ρώτησαν, γιατί το έκανε, απάντησε ο λεβεντόγερος. «Τι νόμισαν, ότι θα έτρωγα εγώ από το αίμα του παιδιού μου; Φαντάζεστε να πήγαιναν στον Πιερή Αυξεντίου με μια επιταγή και του λέγαν: «Αυτά είναι για τη θυσία του γιού σου»; Θα τους σκότωνε!»

Τον Μάρτιο του 1957, οι Άγγλοι δολοφόνοι και κατακτητές, καλούν τον Πιερή Αυξεντίου – τον πατέρα του Γρηγόρη Αυξεντίου, του θρυλικού αητού του Μαχαιρά – στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας, για να αναγνωρίσει τον νεκρό γιο του. (Στις 3 Μαρτίου μια ολόκληρη ταξιαρχία πεζικού των Άγγλων – 5.000 στρατιώτες – επί 10 ολόκληρες ώρες έδωσε μάχη με τον 29χρονο υπαρχηγό της ΕΟΚΑ Γρηγόρη Αυξεντίου.

Μπροστά στο αλύγιστο θάρρος του, όταν οι Άγγλοι κατάλαβαν ότι δεν μπορούσαν με άλλο τρόπο να τον εξαναγκάσουν να παραδοθεί, τον περιέλουσαν με βενζίνη και τον έκαψαν μέσα στο κρησφύγετό του!!). Ο τραγικός πατέρας αντικρίζει αγέρωχα το απανθρακωμένο λείψανο του μοναχογιού του, και απαγγέλει τους παρακάτω αυτοσχέδιους στίχους, που κρύβουν στις φυλλωσιές τους όλες τις ηρωικές σελίδες της ελληνικής ιστορίας:

“Δεν κλαίω που σε έχασα

που σ’ είχα για καμάρι

Κλαίω που δεν έχω άλλο γιο

τη θέση σου να πάρει!”

Εξήντα πέντε χρόνια συμπληρώθηκαν φέτος από τον επικό εκείνον αγώνα κατά της Αγγλοκρατίας στην Κύπρο. 1η Απριλίου του 1955. Δεκάδες εκρήξεις συγκλονίζουν τη Λευκωσία, σημαίνοντας την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών). Στην προκήρυξη, την οποία υπογράφει ο αρχηγός της Διγενής (ψευδώνυμο του γενναίου στρατηγού Γεωργίου Γρίβα, Κυπρίου στην καταγωγή), διαβάζουμε: Με την βοήθειαν του Θεού, με πίστιν εις τον τίμιον αγώνα μας, με την συμπαράσταση ολοκλήρου του Ελληνισμού και με την βοήθειαν των Κυπρίων **ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ**, με σύνθημα εκείνο, το οποίον μας κατέλιπαν οι πρόγονοί μας ως ιεράν παρακαταθήκην. **Ή ΤΑΝ Ή ΕΠΙ ΤΑΣ».**

Μια χούφτα απόλεμα παιδιά, τα περισσότερα από τα Κατηχητικά Σχολεία της Κύπρου, πιάνουν τα λιανοντούφεκα και γονατίζουν και εξευτελίζουν για τέσσερα χρόνια την υπερφίαλη Βρετανική Αυτοκρατορία. Σαράντα χιλιάδες στρατό παρέταξαν οι Άγγλοι, φυλακίσεις, εξορίες, τρομοκρατία στο νησί.. και όμως έτρεμαν και την σκιά τους!

«Να πούμε ότι ο αγώνας της ΕΟΚΑ είναι ο ηρωικότερος αγώνας της ελληνικής ιστορίας; Μπορούμε να το πούμε. Ο ηρωισμός σ’ όλες τις δοξασμένες στιγμές της ελληνικής ιστορίας είναι ένας. Και στους άλλους λαούς ο ηρωισμός είναι ένας.

Όμως ο ηρωισμός των αγωνιστών της ΕΟΚΑ έχει ειδοποιό διαφορά, γιατί αποτελεί τη συνισταμένη όλων των ηρωισμών της ελληνικής ιστορίας. Ο αγώνας της ΕΟΚΑ είναι ο ελληνικότερος αγώνας της ελληνικής ιστορίας. Σε κανένα άλλο αγώνα δεν έγινε έμπρακτο βίωμα όλη η ιστορία της Ελλάδος.

Οι αγωνιστές κατακυρώνουν την ταυτότητά τους, πραγματοποιώντας την ελληνική ιστορία. Κάνουν ό,τι έκαναν οι Έλληνες. Δεν θέλουν να παρεκκλίνουν ούτε κατά ιώτα εν. Είναι Έλληνες οικουμενικοί. Όλα είναι δικά τους: το “μολών λαβέ”, το “ή ταν ή επί τας”, ο Παρθενών, η ορθόδοξη πίστη του Χριστού, η Αγία Σοφία, ο δικέφαλος αετός, η ελληνική σημαία, η ελληνική δάφνη, ο εθνικός ύμνος, ο ελληνικός θάνατος». (Μενέλαος Χριστοδούλου, ΕΟΚΑ, ο ελληνικός αγώνας εκδ. «Αιγαίον», Λευκωσία 2011, σελ. 23-24).

Γρηγόρης Αυξεντίου, Κυριάκος Μάτσης, Μιχαήλ Καραολής, Μάρκος Δράκος, Στέλιος Μαυρομάτης, Ανδρέας Ζάκος, Μιχαήλ Κουτσόφτας, Ανδρέας Παναγίδης και άλλοι πολλοί ήρωες, δικοί μας Έλληνες της Κύπρου, που κοσμούν το Συναξάρι του Γένους.

Ο Μάτσης, του οποίου προτομή βρίσκεται μπροστά από την Γεωπονική Σχολή του ΑΠΘ, της οποίας υπήρξε φοιτητής, όταν ο περιβόητος εκείνος στρατάρχης των Άγγλων και κυβερνήτης της Κύπρου, ο Χάρντιγκ, του πρόσφερε ένα αμύθητο ποσό για να προδώσει τον Διεγνή, απάντησε: «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής!». Έπεσε μαχόμενος στις 19 Νοεμβρίου 1958, στο κρησφύγετο του, στο Δίκωμο.

Ο 22χρονος Ιάκωβος Πατάσος, «ο Άγιος του Κυπριακού Αγώνα», γράφει γράμμα στις 8-8-1956 στη μάνα του λίγο πριν οδηγηθεί στην αγχόνη από τους Άγγλους. Επιστολή που μοσχοβολά φιλοπατρία και πίστη ακράδαντη στον Χριστό. Όπως οι ήρωες του '21, έτσι και της ΕΟΚΑ αγωνίζονταν «για του Χριστού την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία».

«Αγαπημένη μου μητέρα, Χαίρει! Ευρίσκομαι μεταξύ αγγέλων. Τώρα απολαμβάνω τους κόπους μου. Το πνεύμα μου φτερουγίζει γύρω από τον θρόνον του Κυρίου. Θέλω να χάρης όπως κι εγώ. Αν κλαίης θα λυπούμαι.

Τ' όνομα σου θα γραφή στην ιστορία, γιατί εδέχθης να θυσιασθή το παιδί σου για την Πατρίδα. Είναι καιρός τώρα να καμαρώσης το παιδί σου. Ευρίσκεται εκεί ψηλά όπου ψάλλουν οι άγγελοι.

Χαίρει, αγαπημένη μου μητέρα. Μη κλαίης, για ν' ακούσης την αγγελική φωνή μου, που ψάλλει Άγιος, Άγιος, Άγιος Κύριος Σαβαώθ. Ψάλε και συ μαζί μου. Ψάλλε, προσεύχου, δόξαζε τον Θεόν σ' όλη σου την ζωή» (Σπύρου Παπαγεωργίου, Δια χειρός ηρώων, εκδ. Κ. Επιφανίου», Λευκωσία 1968, σελ. 213).

Τον Ανδρέα Παναγίδη, 23 χρονών, πατέρα τριών παιδιών, τον κρέμασαν οι Άγγλοι στις 21 Σεπτεμβρίου 1956. Γράφει στο τελευταίο γράμμα του προς τα παιδιά του: «Σας εύχομαι, αγαπημένα μου παιδιά, να γίνετε καλοί Χριστιανοί και καλοί Έλληνες Κύπριοι. Ακολουθήστε πάντα το δρόμο της αρετής». Την προηγούμενη της εκτέλεσης του γράφει: «Τώρα που ξέρω ότι σε μια μέρα θ' αντικρίσω την αγχόνη, έχω διπλάσιο θάρρος από πριν. Ο Χριστός είναι πάντα συντροφιά στα κελιά μας. Ο Χριστός μας γεμίζει την καρδιά με αληθινή χαρά. Παρακαλούμε τον Θεό να μας σώσει όχι το σώμα, αλλά την ψυχή». (Δια χειρός ηρώων, σελ. 220-221).

Όσοι θέλουν να μάθουν τι είναι ηρωισμός, αγάπη αληθινή για την Ελλάδα και πίστη «Άχρι θανάτου» προς τον Χριστό, ας διαβάσουν τις επιστολές των 13 ηρωομαρτύρων που είναι θαμμένοι στην καρδιά της Κύπρου, στα «Φυλακισμένα Μνήματα». Ήταν κατά την διάρκεια του αγώνα ένα μικρό κοιμητήριο στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας, όπου έθαβαν τα απαγχονισμένα παλληκάρια και τις ηγετικές μορφές της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών που σκοτώνονταν σε μάχες. Εκεί οι Άγγλοι κατακτητές βασάνιζαν απάνθρωπα, με την βοήθεια Τούρκων δημίων, τους «τρομοκράτες της ΕΟΚΑ» – όπως ακόμη μέχρι σήμερα τους αποκαλούν, οι αμετανόητοι αποικιοκράτες.

Διαβάζω:

«Στο κελί ο κρατούμενος, που τον πηγαينوέφερναν στον θάλαμο βασανιστηρίων, παρακαλούσε τους συντρόφους του να τον σκοτώσουν. “Δεν θα αντέξω άλλο στα βασανιστήρια και θα προδώσω”, τους έλεγε.

Εκείνοι του είπαν: “Θα σε πάρουν ακόμη μια φορά και τώρα θα είναι τα μεγάλα βασανιστήρια. Αν αντέξεις, θα είσαι ήρωας, αν λυγίσης, θα είσαι προδότης. Οι Έλληνες βασανίζονταν από τους Γερμανούς και άντεχαν. Πήγαινε και θα προσευχόμαστε για σένα”. Όταν έπειτα από ώρα τον έφεραν πίσω και τον πέταξαν στο κελί, **ξεδοντιασμένο, ξενυχιασμένο, τσουρουφλισμένο, σήκωσε το κεφάλι και τραύλισε: Είμαι ήρωας, είμαι ήρωας!» (ΕΟΚΑ 0 Ο ελληνικός αγώνας, σελ 35).**

Εκεί, στα «Φυλακισμένα Μνήματα», είναι θαμμένος ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο οποίος υπηρέτησε ως έφεδρος αξιωματικός του ελληνικού στρατού και στο χωριό Ακρίτας του Κιλκίς γύρω στο 1952. Προσπάθησε να μπει στη σχολή Ευελπίδων, αλλά απορρίφθηκε λόγω... ορθογραφίας! Δεν γνώριζε την καθαρεύουσα γλώσσα. Ήξερε άλλη γλώσσα... Δεν φωτίζει με τον λόγο του, αλλά με το κορμί του. Δεν λέει λόγια εμπρηστικά, γίνεται ο ίδιος λαμπάδα. «Βγες έξω, παραδώσου να σωθείς», του φώναζαν 5000 Άγγλοι έξω από το κρησφύγετό του κοντά στη Μονή Μαχαιρά. «Μολών λαβέ» αποκρινόταν. Τον έκαψαν και έγινε ολοκαύτωμα. Και πήρε ο αντρειωμένος το δρόμο προς τη λευτεριά.

**“Θα πάρω μίαν ανηφοριά
θα πάρω σκαλοπάτια
να βρω τα μονοπάτια
που παν στη λευτεριά”.**

Είναι στίχοι του Ευαγόρα Παλληκαρίδη, του 19χρονου μαθητή του Ελληνικού Γυμνασίου της Πάφου, τον οποίο κρέμασαν οι Άγγλοι στις 14 Μαρτίου του 1957. Στο άκουσμα του θανάτου, της δολοφονίας του Ευαγόρα Παλληκαρίδη, ο σπουδαίος Δωδεκανήσιος λογοτέχνης Φώτης Βαρέλης, έγραψε ένα εξάισιο ποίημα, το οποίο ο ραδιοσταθμός της Λευκωσίας το μετέδωσε τότε ως δημοτικό κυπριακό τραγούδι. Το παραθέτω, αλλά πρώτα να σημειώσω την απάντηση της μάνας του, όταν πήγαν οι Άγγλοι να τη δελεάσουν μ’ ένα τεράστιο ποσό, για να πιέσει το γιο της να προδώσει. Απάντησε αγέρωχα η Ρωμιά, Ελληνίδα μάνα:

**«Εγώ δεν εγέννησα παιδί να το λαλούν προδότη
χαλάλι της πατρίδας μου το αίμα του παιδιού μου».** Και δεν γέννησε τέτοιο παιδί, γέννησε ήρωα... Και του έγραψαν και τραγούδι.

“Εψές πουρνό μεσάνυχτα στις φυλακής τη μάντρα
Μες στις κρεμάλας τη θελιά σπαρτάραγε ο Βαγόρας.
Σπαρτάρησε, ξεψύχησε, δεν τ’ άκουσε κανένας.
Η μάνα του ήταν μακριά, ο κύρης του δεμένος,
Οι νιοί συμμαθητάδες του μαύρο όνειρο δεν είδαν,
Η νιά που τον ορμήνευε δεν είχε νυχτοπούλι.
Εψές πουρνό μεσάνυχτα θάψαν τον Ευαγόρα
Σήμερα Σάββατο ταχιά όλη η ζωή σαν πρώτα.
Ετούτος πάει στο μαγαζί, εκείνος πάει στον κάμπο,
Ψηλώνει ο χτίστης εκκλησία, πανί απλώνει ο ναύτης,

και στο σκολειόν ο μαθητής συλλογισμένος πάει.

Χτυπά κουδούνι, μπαίνουνε στην τάξη του ο καθένας.

Μπαίνει κι η Πρώτη η άταχτη και η Τρίτη που διαβάζει,

Μπαίνει κι η Πέμπτη αμίλητη, η τάξη του Ευαγόρα.

– Παρόντες όλοι;

– Κύριε, ο Ευαγόρας λείπει.

– Παρόντες, λέει ο δάσκαλος, και με φωνή που τρέμει:

– Σήκω, Ευαγόρα, να μας πεις ελληνική ιστορία.

– Ο δίπλα, ο πίσω, ο μπροστά, βουβοί και δακρυσμένοι, αναρωτιούνται στην αρχή, ώσπου η σιωπή τους κάμνει να πέσουν μ' αναφιλητά ετούτοι κι όλη η τάξη.

– Παλληκαρίδη, άριστα, Βαγόρα, πάντα πρώτος, στους πρώτους πρώτος, άγγελε πατρίδας δοξασμένης, συ μέχρι χθες της μάνας σου ελπίδα κι αποκούμπι, και του σχολειού μας σήμερα, Δευτέρα Παρουσία.

Τα' πε κι απλώθηκε σιωπή πα στα κλαμμένα νιάτα,

Που μπρούμυτα γεμίζανε της τάξης τα θρανία,

Έξω απ' εκείνο τ' αδειανό, παντοτινά γεμάτο”.

Αυτό το αριστούργημα περιεχόταν στο παλιό – προ του 2006 – βιβλίο Γλώσσας της Στ' Δημοτικού, στο γ' τεύχος. Δεν άρεσε στα κνώδαλα του πολυπολιτισμού, στους προσκυνημένους νενέκους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το έκριναν προφανώς ως εθνικιστικό! Για ήρωες θα μιλάμε τώρα; Αυτά είναι παρωχημένα, στερεότυπα. Αίματα, κόκκαλα και θάνατοι για την Πατρίδα, τρομάζουν τα παιδιά – έτσι μου είπε κάποιος ανεπρόκοπος σχολικός σύμβουλος κάποτε, όταν αντίκρισε τα καμιά 15αριά κάδρα ηρώων που έχω αναρτημένα πάντοτε στην τάξη μου!

Ενώ οι «συνταγές μαγειρικής» τα γαληνεύουν. Και καταντήσαμε να διδάσκουμε στην Στ' Δημοτικού τον ηρωισμό μέσω ενός κειμένου με τίτλο «η ... Σόνια η γάτα»! Αχ, δυστυχισμένη πατρίδα! «Την Ελλάδα θέλομεν κι ας τρώγωμεν πέτρες», έγραφε κάποτε στους τοίχους των σπιτιών η αδάμαστη εκείνη γενιά των Ελλήνων της Κύπρου. Σήμερα «τρώγωμεν» την Ελλάδα... «δειλοί, μοιραίοι κι άβουλοι αντάμα» (Κ. Βάρναλης), παρακολουθούμε τον εξισλαμισμό της !

Ακυρώθηκε πια η Επανάσταση του '21!! Να πάμε όλοι μας στους τάφους των ηρώων μας, να κλάψουμε πικρά και να βροντοφωνάξουμε: «Σήκω Ευαγόρα, σήκω Γρηγόρη, σήκω Παύλε Μελά, σήκω Μάρκο Μπότσαρη και Κωνσταντίνε Κανάρη και Νικηφόρε Φωκά και Λεωνίδα να μας πείτε ελληνική ιστορία...

Δημήτρης Νατσιός
δάσκαλος – Κιλκίς